

ROKODELSKA SHEMA

Rokodelska panoga	IZDELOVANJE LUTK
	<i>MARIONETA (LESENA, ENOSTAVNA MARIONETA - ŽIVAL)</i>

PEDAGOŠKO ANDRAGOŠKO USPOSABLJANJE	Predlagano število ur pedagoško andragoškega usposabljanja
<p>Psihologija</p> <ul style="list-style-type: none">- Temeljni dejavniki za razvoj osebnosti (adolescenca, puberteta, tipične značilnosti mladostnika, biološke in socialne potrebe)- Učni stili- Motivacija <p>Komunikacija</p> <ul style="list-style-type: none">- Potek komuniciranja (delež v komuniciranju, poslušanje, nebesedno komuniciranje, pogoji za uspešno komunikacijo, prvo srečanje, razgovor in dober vtis, poslovni bonton, komunikacija z udeležencem) <p>Ergodidaktika</p> <ul style="list-style-type: none">- Ergonomija (najpomembnejši vplivi okolja na človeka v delovnem procesu, pridobivanje znanja v urejenem okolju, dejavniki, ki vplivajo na varno delo, pomen varovanja okolja, podjetniško vedenje v delovnem okolju) <p>Načrtovanje procesa praktičnega usposabljanja</p> <ul style="list-style-type: none">- Temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom- Mentor (bistveni poudarki odnosa mentorja do udeleženca, osnovne naloge mentorja, lastnosti dobrega mentorja, načrtovanje izvajanja rokodelske naloge) <p>Načela uspešnega usposabljanja</p>	<p>Teoretični del: 6 ur</p>

<ul style="list-style-type: none"> - Postopno in sistematično osvajanje znanj, nazornost, aktivnost, povezanost teorije in prakse, individualizacija - Kako pridobivamo znanje in spretnosti 	
<p>Metode praktičnega usposabljanja z delom</p> <ul style="list-style-type: none"> - Temeljni dejavniki praktičnega usposabljanja z delom (strokovni in vsebinski del, pedagoški in metodični del, materialno tehnični del priprave) - Metode za izvedbo praktičnega usposabljanja (besedne metode, metoda demonstracije, metoda posnemanja, metoda štirih stopenj) <p>Vrednotenje pričakovanih izidov</p> <ul style="list-style-type: none"> - Preverjanje znanj in spretnosti 	<p>Delavnice: 6 ur</p>

VSEBINE PRAKTIČNEGA USPOSABLJANJA		Predlagano število ur praktičnega usposabljanja
		16-35 ur
Materiali in njihove lastnosti <i>(prednost imajo lokalna gradiva)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Lipov les (mehek les) - Žica (bakrena, tanka) - Vrvica (tanka, prozorna – laks) - Barva (za les) - Lepilo (za les) - Vrv (pletena - za rep, brado, grivo...) 	<i>Priprava materiala: 30 min</i>
Orodja in naprave <i>(prednost imajo ročna orodja za tradicionalne tehnike izdelave)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Delovna miza - Primež - Ročna žaga ali strojna žaga - Različna dleta in noži - Kladivo - Pile za les (ali ročni tračni brusilni stroj) - Klešče za žico - Čopič za lepilo - Čopič za barvo - Brusni papir - Stojalo za navezavo - Paus papir - Svinčnik - Ročni luknjač za les (ali vrtalni stroj) 	

	<ul style="list-style-type: none"> - Žebli 	
<p>Tehnologija izdelave <i>(prednost imajo tradicionalne tehnike izdelave)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> - Priprava skic Izrišemo jih po spominu ali pa si pomagamo s predlogami, razmerje skice in izdelka je 1:1. Potrebujemo skice cele marionete in skice glave, vratu, trupa, sprednje in zadnje okončine. - Priprava materiala - Merjenje in zarisovanje (prenos skice na material) Premerimo les in skice na les prenesemo s pomočjo paus papirja, pri tem pazimo na smer vlaken pri okončinah. - Žaganje lesa (žaganje delov lutke) Les razžagamo glede na skice, pri okončinah pustimo dvojno debelino lesa in ga razpolovimo šele po izrezu. - Rezbarjenje (posameznih delov lutke in manjših dodatkov: rogovje, ušesa) Na glavi in ožjem delu trupa izdolbemo utor, ki je samo za nekaj milimetrov širši od vratu in vmes stalno preverjamo, ali omogoča prosto premikanje vseh delov. Pazimo tudi na simetričnost okončin, ki bo omogočila pravilno gibanje marionete. - Brušenje (posameznih delov lutke) - Barvanje 	<p><i>Čas izdelave izdelka: 8 ur</i></p>

	<p>Ko pobarvamo vse dele marionete izrišemo še detajle na glavi (oči, gobček, smrček...).</p> <ul style="list-style-type: none">- Izdelava lesenega vodila Izdelamo dvojni križ, ki bo omogočal navezavo sedmih vrvic.- Sestavljanje delov lutke in vezava z žico Najprej izvrtamo luknje in z lepilom pritrdimo dodatke na zgornji del glave, nato izvrtamo manjše luknje v spodnji del glave in v vse druge dele. Z žico pritrdimo glavo na vrat in vrat združimo s trupom. Na koncu z žico pritrdimo še okončine. Pred in med sestavljanjem stalno preverjamo premikanje sestavnih delov.- Dodatki lutke iz vrvi (kozja brada, rep, griva,...) Iz debelejšje pletene vrvi izdelamo detajle, ki so značilni za posamezne vrste živali.- Navezava lutke (marionete) na vodilo Marionete se navezuje na posebnem stojalu, za to enostavno marioneto pa se lahko uporabi tudi primež v katerega vpnemo vodilo. Najprej zabijemo šest žebličkov v različne dele marionete in na njih navežemo vrvico – laks, nato pa te vrvico navežemo na vodilo. Na vodilo zabijemo še en žebliček, ki bo omogočal določen položaj glave.- Kontrola pravilnega gibanja marionete Izdelek je dokončan šele takrat, ko se marioneta pravilno premika in rokodelec mora to pokazati.	
--	---	--

Pomen izdelka za ohranjanje kulturne dediščine	<p><i>Prvo znano lutkovno udejstvovanje na Slovenskem sega v 15. stol., ko se je pojavila ročna lutka, imenovana lilek. Preproste oblike ljudskega lutkarstva sicer niso vplivale na razvoj lutkovnega ustvarjanja pri nas. O začetkih lutkovne umetnosti in z njo povezane umetnostne obrti izdelovanja lutk pri nas govorimo šele z začetkom 20. stol., o kontinuiteti razvoja izdelovanja lutk pa šele z ustanovitvijo prvega institucionalnega lutkovnega gledališča leta 1948.</i></p> <p><i>Šele udejstvovanje slikarja in fotografa Milana Klemenčiča v začetku 20. stoletja prinaša v naš prostor samostojno oblikovanje in izdelavo lutk. Pod vplivom italijanskih lutkovnih skupin je za svoje domače lutkovno gledališče izdelal miniaturne marionete ter vso scenografijo. Tekom let je izrazito izpopolnil izvedbo svojih miniaturnih marionet, ki so bile sprva še precej okorne in pretežno iz kaširanega papirja, kasneje pa iz svinca in mavčnih odlitkov. Neposrednih naslednikov svoje obrti in umetnosti ni imel.</i></p> <p><i>Konec 20. let 20. stol. se je pojavila zelo razvejana lutkovna dejavnost v okviru sokolskih društev, ki pa razen organizacijske razvejanosti ter popularizacije ni prinesla novih umetniških ali obrtniških dosežkov z vidika izdelovanja lutk, saj so sokoli komplete serijsko izdelanih lutk večinoma uvažali iz Češke. Izjema je bil kipar Anton Jezovšek, ki je ob izdelovanju lutk po čeških vzorih izoblikoval svojo lastno likovno govorico in postal eden najbolj iskanih mojstrov. Za sokolske lutkovne odre je oblikoval marionete, po vojni tudi ročne lutke.</i></p>	

	<p><i>Poleg dveh slovenskih profesionalnih lutkovnih gledališč v delujejo v Sloveniji tudi različne neinstitucionalne lutkovne skupine, ki za svoje predstave izdelujejo lastne lutke ali angažirajo zunanje izvajalce. Poseben izziv pomeni ohranjanje in restavriranje lutk, saj te vedno vključujejo najrazličnejše materiale (les, blago, kovina, pena, papir ...), poleg tega pa to delo zahteva tudi dobro poznavanje lutkovne tehnologije. Konserviranje in restavriranje lutk (prav tako kot izdelava) zahtevata multidisciplinarni pristop.</i></p> <p><i>Lutkovna umetnost in z njo povezano izdelovanje lutk je v Sloveniji kljub relativno kratki tradiciji izjemno močno zastopana in priljubljena; kljub temu da v Sloveniji nastaja veliko odličnih produkcij za odrasle, pa še vedno pretežno velja za »otroško« umetnost.</i></p> <p><i>Lutkovna umetnost in z njo izdelovanje lutk zasedata pomembno mesto na zemljevidu slovenske kulturne produkcije.</i></p>	
PREVERJANJE USPOSOBLJENOSTI	PRAKTIČNE Merila za preverjanje kakovosti izdelka/izdelkov	Izločilni kriteriji
Tehnološka dovršenost in kakovost izdelka/izdelkov	ENOSTAVNA LESENA MARIONETA – ŽIVAL <ul style="list-style-type: none"> – pravilna navezava lutke/marionete (funkcionalnost) – pravilna proporcionalna podoba (enakomerna skladnost z realnimi merili živali) – likovna podoba marionete (prepoznavnost) – kakovost obdelave lesa (rezbarjenje in brušenje delov) 	<ul style="list-style-type: none"> - Marioneta se ne giblje pravilno - Deli lutke so v neskladju - Likovna podoba marionete je neustrezna (podoba lutke ne ustreza imenu lutke) -

	Čas izdelave izdelka: 8 ur	- Les je neenakomerno rezbarjen in brušen)
--	----------------------------	--

Soglašam:

Matjaž Han

Minister za gospodarstvo, turizem in šport

